

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

1. Doelstelling(en) studiedag en workshop

Studiedag VEP - 1

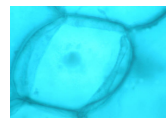
- ▶ Doelstelling studiedag:
 - Stilstaan bij ontwikkelingen inzake beleidsevaluatie voorbij 10 jaar reflecteren over wat was, is en wat de toekomst brengt inzake beleidsevaluatie
- ▶ Beleidsdomeinen: Justitie, WSE, **EWI**, bestuurlijke organisatie, LNE, onderwijs, ruimtelijke ordening
- ▶ Transversale conclusies op basis van SWOT/beleidsdomein
- ▶ Doelstelling(en) workshop:
 - SWOT toelichten, verfijnen op basis van discussie en beantwoorden centrale vragen

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

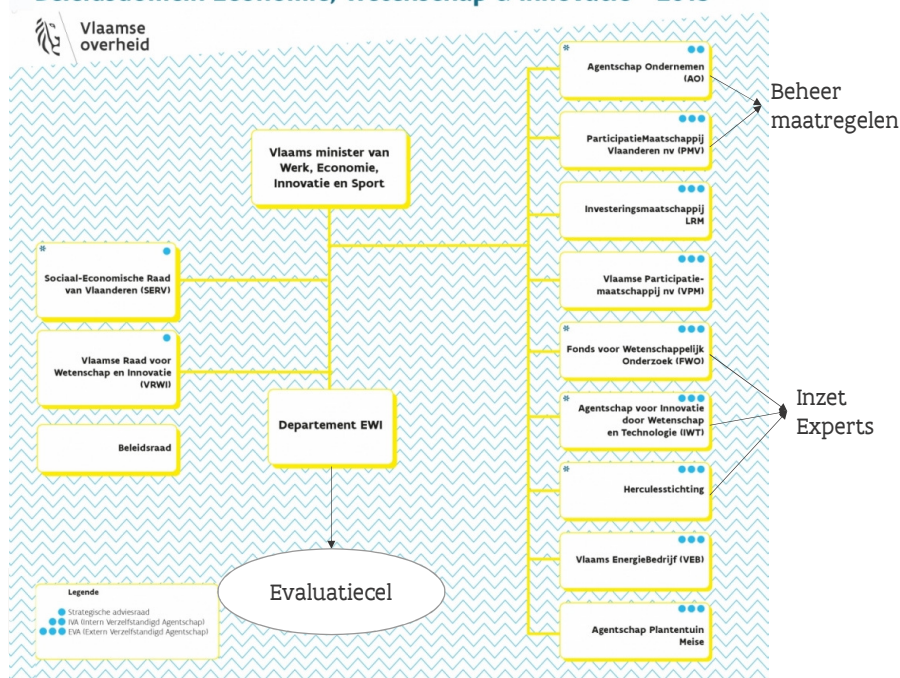
Indeling workshop

- ▶ Korte voorstellingsronde
- ▶ Toelichting bij het evaluatiekader, de evaluatiepraktijk, de evaluatiestandaarden en het evaluatieproces binnen DEWI
- ▶ SWOT
- ▶ Concretisering elementen SWOT op basis van concrete voorbeelden/thema's:
 - Evaluatie van een programma (Beleidsrelevant Onderzoek): Wim Winderickx, Dep. EWI
 - Inzet van specifieke expertise ("peer review") vanuit het standpunt van de doelgroep: Hans Willems, FWO en Paul Schreurs, IWT
 - Vertrouwelijke informatie vs. "bruikbare" evaluatie: Frank Bongers, Dialogic en Elke Vandewalle, PMV
- ▶ Interactie en discussie met deelnemers

Beleidsdomein Economie, Wetenschap & Innovatie - 2015

Vlaamse
overheid

“Lessons learned”

Evaluaties EWI volgens type evaluandum

Evaluatie op/van	Economie (& Ondernemerschap)	Wetenschap	Innovatie
Beleidsniveau		Systemische evaluatie Imec, VIB en iMinds (2016)	
Programma	Actieplan Ondernemerschap (2014)	Beleidsrelevant onderzoek (2014) SBO-programma (2012)	Oproep Sociale Innovatie (2015)
Instrument/maatregel	TINA-fonds (2015)	Odysseus (2008)	Vlaamse Innovatiecentra (2014)
Instelling	Flanders DC (2013)	FWO (2007), ITG (2012), UNU-CRIS (2013), enz.	Imec (2011), VITO (2012), enz.
Project	Dream (2008)	FWO-projecten	IWT-projecten

Vertrouwelijke gegevens

↔ evaluatie voldoende gedetailleerd

Expertenpanels

Stakeholdermanagement, meta-evaluatie, evolutie

Evaluatie van drie generaties steunpunten

- ▶ Programma-evaluatie... verschillende niveaus en doelen
 - Steunpunten zelf, programma in z'n geheel, (beleid)
- ▶ Gebruik van de resultaten
 - Lerende evaluatie, toch vergelijken, post hoc motivatie
- ▶ Coördinerende rol, t.o.v. spectrum van belangen
 - Andere beleidsdomeinen, kabinetten, onderzoekswereld
- ▶ Beroepen op consultant voor workload
 - “Meer met minder”, specifieke ervaring, niet “volledig”
- ▶ Beroep doen op experts
 - Engagement, eigen beeldvorming, betrouwbaarheid

Wim Winderickx
Departement EWI

Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)

- Kerntaak : evalueren aanvragen onderzoeksfinanciering (> 6.000/j)
 - Aangevraagd door (inter)nationale onderzoekers (Univ./Soc's)
 - Persoonlijke financiering (beurzen)/projectfinanciering
 - Evaluatie op basis van internationale peer review
 - Externe peer review : Remote referees (internationaal)
 - Interne peer review : 31 Expertpanels + jury's (meerderheid van buiten Vlaanderen)
 - Transparant (uitgebreide feedback)
 - Objectief (strengere regels "Conflict of interest" (Col))

Hans Willems, directeur Steun aan Onderzoekers

18 november 2015

Bureau FWO

9

home >
sitemap >

Paul Schreurs

VEP-studiedag sessie EWI domein

- Adviseur IWT bij directie OIP (onderzoeksintensieve projecten)
- Nauw betrokken bij SBO-programma (2004-2015) en voorlopers (1998-2003); contactpersoon voor bilaterale SBO-STW oproep met Nederland (2014-2015)
- Accountmanager voor ERANET actie rond materialen (M-ERA.NET 1 en 2) m.i.v. assessment studie M.ERA.NET 1 (2012-2015) conform methodologie ERA-LEARN (<https://www.era-learn.eu/>)
- Interacties met "lerende netwerken" TAFTIE, 6CP, via NCP-taken (2006-2012) met Europese en internationale projecten en netwerken (vb. <http://www.innovation-policy.net/compendium/> ; http://www.nsf.gov/funding/pgm_summ.jsp?pims_id=501084)

10

Frank Bongers

- Principal consultant bij Dialogic Innovatie & Interactie (Utrecht).
- Veel (evaluatie)projecten voor Vlaamse opdrachtgevers (AO, EWI, Flanders' FOOD, IWT, VRWI, VITO).
- Als externe consultant verantwoordelijk voor de verwerving, leiding, uitvoering en rapportering van beleidsevaluatie.
- Gespecialiseerd in methoden en technieken van beleidsevaluatie, in het bijzonder in de domeinen van economie, wetenschap, innovatie en cultuur.
- In Vlaanderen o.a. meegewerkt aan de evaluatie van VIS-CO, Vlerick Business School, Innovatiecentra, Flanders DC en het TINA-fonds.

dialogic
Innovatie • interactie

11

PMV GROEP

- PMV groep
 - Investeringsgroep van het Vlaams Gewest
 - Financieringsoplossingen (waarborgen, leningen, kapitaalparticipaties)
 - Complexe overheidsopdrachten
- Voorwerp van evaluatie
 - Evaluatie van producten (bv ARKImedes regeling, Tina, waarborgregeling, etc.)
 - Evaluatie van het functioneren van PMV groep (rapportering aan Vlaamse Regering, INR, Rekenhof, parlementaire vragen, etc.)

ELKE VAN DE WALLE – GROEPSMANAGER JURIDISCHE ZAKEN

12

Studiedag VEP - 2

- ▶ Centrale vragen m.b.t. beleidsdomein EWI:
 - (Belangrijkste) verbeterpunten evaluatiepraktijk bekeken vanuit het gehele beleidsdomein maar ook ruimer en waarom?
 - Uitdagingen voor de toekomst: hoe aangaan?
 - × Een gedragen en robuuste evaluatiepraktijk voor het gehele beleidsdomein.
 - × Inzet systeemevaluatie als complementair instrument voor zowel binnen het beleidsdomein als ruimer VO (cf. Visienota 2050).
 - × Kwaliteit, onafhankelijkheid en evolutie (in de evaluatiepraktijk).
 - × (Voldoende) Capaciteit voor (beleids)evaluatie.
 - Hoe belangrijkste gedetecteerde verbeterpunten eventueel realiseren?

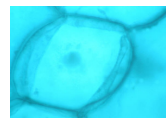

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

2. Evaluatiekader en -praktijk Dep. EWI

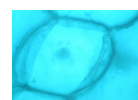
Evaluatiekader (2007) - 1

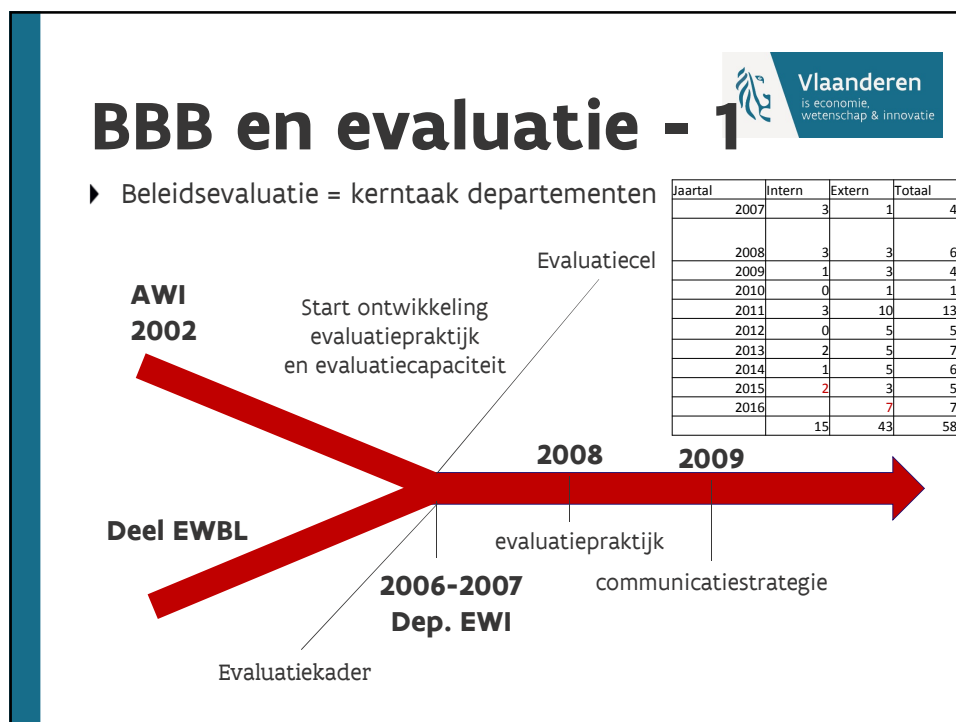
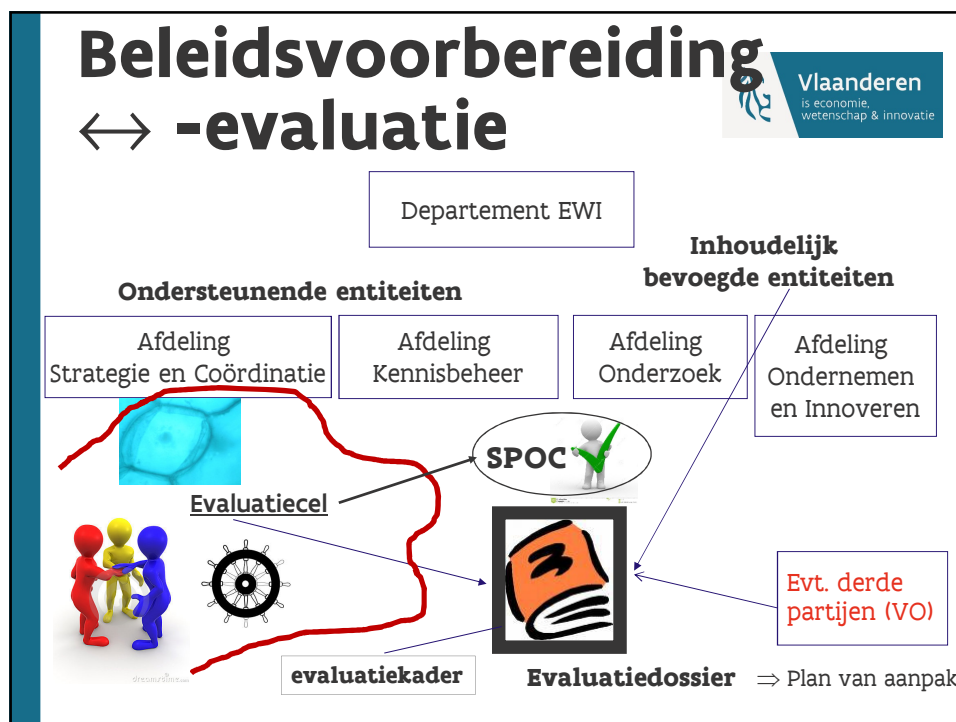
- ▶ Gebaseerd op buitenlandse voorbeelden (o.a. EU, SE, NL, UK, USA)
- ▶ Belangrijkste principes:
 - Scheiding tussen beleidsvoorbereiding (en –uitvoering) en beleidsevaluatie
 - ⇒ evaluatiedossier NIET in handen van dossierbehandelaar voorwerp evaluatie maar bij evaluatiecel
 - Onafhankelijk verloop evaluatie essentieel
 - ⇒ belangenvermenging uitsluiten (cf. supra)
 - ⇒ evaluator(en) kunnen onafhankelijk werken
 - Vertrouwelijkheid informatie ter beschikking gesteld van evaluatie
 - Inzet stuurgroep en operationele werkgroep

Evaluatiekader (2007) - 2

- ▶ Elementen:
 - Evaluatie gebaseerd op bepaalde grond of aanleiding
 - Inhoud en aanpak evaluatie, en de grond of aanleiding, wordt vastgelegd in een plan van aanpak (PVA), Dit is een gedetailleerde uitwerking evaluatie met vaste indeling en is basis voor evaluatieopdracht.
 - Onafhankelijk verloop evaluatie noodzakelijk (= rol stuurgroep om dit te bewaken)
 - Inzet geschikte evaluatieorganen
 - ⇒ Inzet specifieke expertise (intern of extern) met strikte vertrouwelijkheidsafspraken (NDA, enz.)
 - Evaluatieresultaten worden verspreid o.b.v. de specifieke communicatiestrategie
 - Evaluatievoorwerp is in het evaluatieproces betrokken

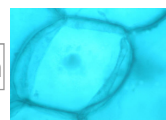

BBB en evaluatie - 2

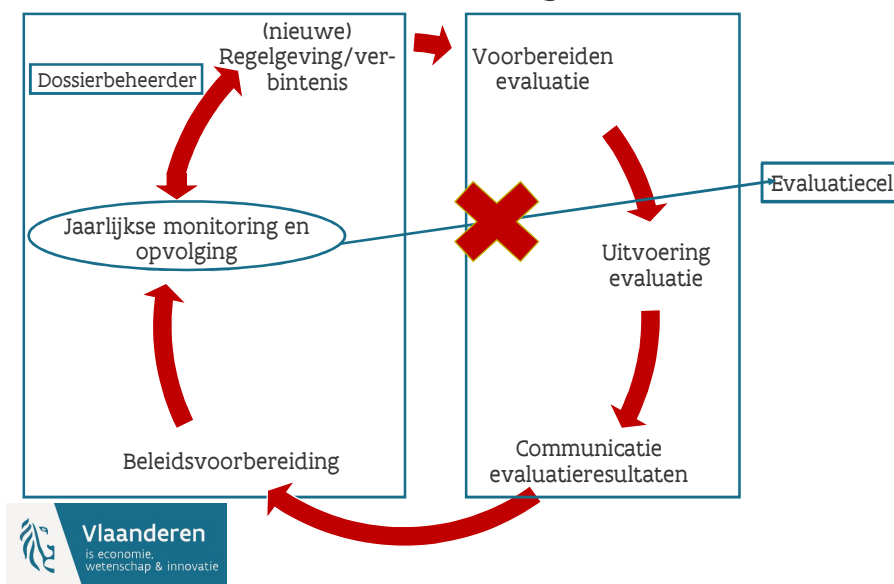
- ▶ BBB: beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie ondergebracht bij departementen ("centres of excellence" voor (beleids)evaluatie)
- ▶ Na BBB: oprichting "cel" evaluaties binnen afdeling Strategie en Coördinatie (ASC) van het Dep. EWI
- ▶ Evaluaties: op instellings-, instrument-, programmaniveau, maar ook projecten en activiteiten en (meestal) over meerdere jaren ⇒ jaarlijkse controles door inhoudelijk bevoegde entiteit (IBE)

V.w.n. doctoraat V. Pattyn

Evaluatie in beleidscyclus (as is)

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

3. Evaluatiestandaarden en -proces

Standaarden - 1

- ▶ Zeer uiteenlopende verbintenissen, ook voor gelijkaardige instellingen, projecten, programma's, enz.
- ▶ Planning evaluaties 2011-2018
 - ⇒ Analyse alle verbintenissen
 - ⇒ Basissjabloon verbintenissen én evaluatiestandaarden (o.a. opstellen zelfevaluatie, plan van aanpak, enz.) opgenomen in verbintenissen
- ▶ Specifieke standaarden voor onderzoeksinstituten (bv. inzet expertenpanel, bibliometrische analyse)

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

Standaarden -2

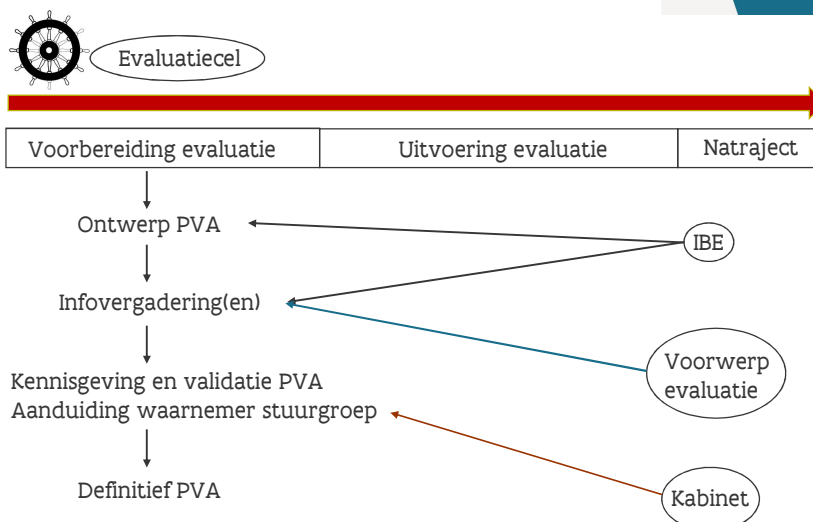
► Elementen standaarden:

- Dep. EWI stelt evaluatieorganen aan (cf. deontologische code)
- Opstellen zelfevaluatie (ex post en ex ante) op basis vragenlijst overgemaakt door Dep. EWI (bijlage plan van aanpak)
- Voorlaatste jaar verbintenis: overleg met voorwerp evaluatie over geplande evaluatie (plan van aanpak)
- Evaluatie in eerste helft van laatste jaar verbintenis
- (Jaar)verslaggeving afgestemd op evaluatie
- Kosten evaluatie voor rekening Dep. EWI

► Opgenomen in alle verbintenissen

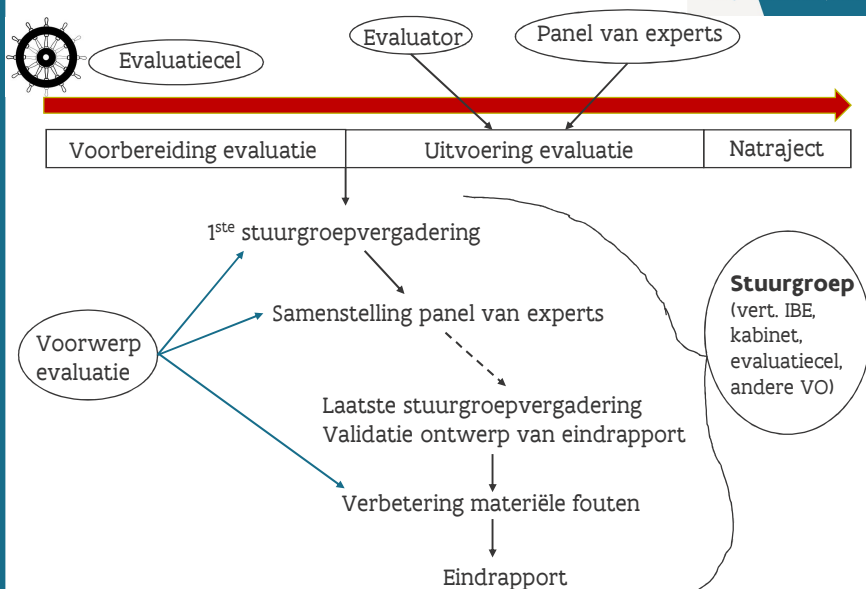

Evaluatie(proces) - 1

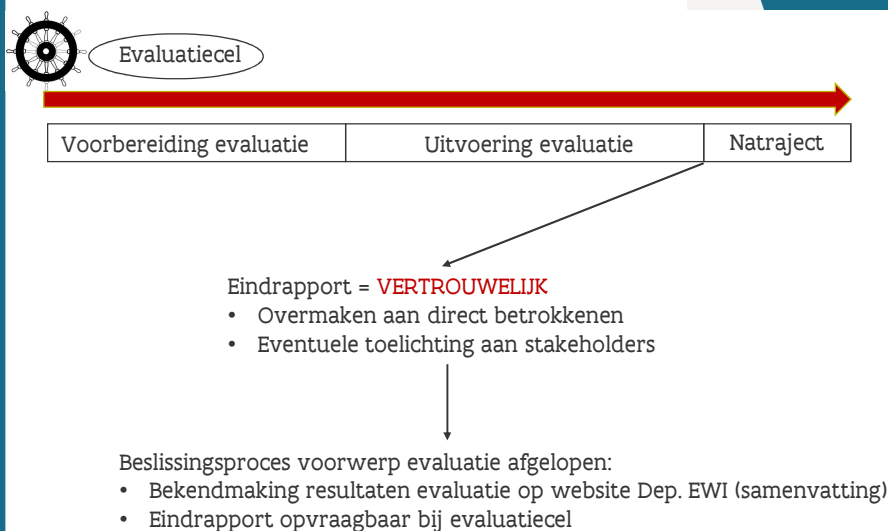
Evaluatie(proces) - 2

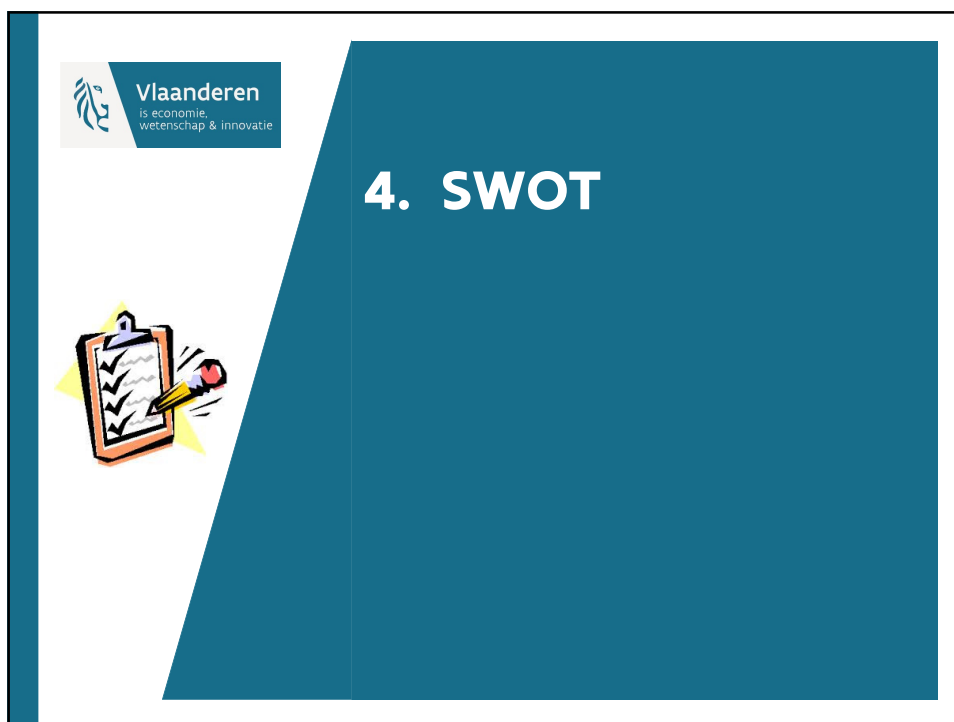
Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

Evaluatie(proces) - 3

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

Sterktes en zwaktes - 1

- ▶ Evaluatiekader/-praktijk:
 - duidelijk, ontwikkeld, gepubliceerd
 - erkend
- ▶ Onafhankelijkheid ↑ en ↓
- ▶ **Inzet (specifieke) expertise**
- ▶ Diversiteit evaluandi
 - ⇒ geen eenheidsworst, zowel qua onderwerp en in de tijd
- ▶ Kwaliteitsbewaking
 - kwaliteit ↔ tijdige oplevering evaluatieresultaten
- ▶ Bepaalde elementen (gedeeltelijk) impliciet
 - Begripsdefinitie
 - Rollen (o.a. in stuurgroep)
 - Kwaliteitscriteria
 - Onderscheid monitoring en evaluatie
- ▶ Afhankelijkheid van:
 - **medewerking betrokken partijen**
 - **Kwaliteit (specifieke) expertise** (o.a. "peer review", commerciële spelers)
- ▶ Diversiteit evaluandi
 - ⇒ vinden gemeenschappelijke evaluatiebasis moeilijk

Sterktes en zwaktes - 2

- ▶ Gedragenheid binnen Dep. EWI
- ▶ **Betrokkenheid stakeholders** (evaluandum, andere partijen, enz.)
- ▶ **Vertrouwelijkheid gegevens verzekerd**
- ▶ Kennisbasis
 - Indicatoren, gekaderd in internationale verplichtingen
 - Systematische verzameling
- ▶ Inzet geijkte en erkende evaluatiemethodes (bv. **bibliometrische analyse**)
- ▶ Gedragenheid/afstemming binnen beleidsdomein
- ▶ **Stakeholdermanagement**
- ▶ Kennisbasis
 - Indicatoren (gedeeltelijk) gericht op evaluandum
 - E, W en I niet evenredig afgedekt
 - Verbinding met beleidstheorie onvoldoende
- ▶ **Vertrouwelijkheid ↔ voldoende niveau van detail**
- ▶ Omgang met evaluatie-resultaten door het Vlaams Parlement

Sterktes en zwaktes - 3

- ▶ Dep. EWI kan optreden als pleitbezorger beleidsevaluatie
- ▶ Overlegstructuren voor afstemming en integratie beschikbaar
- ▶ Interne expertise
- ▶ Ondernemingsplan Dep. EWI:
 - Samengestelde indicator voor beleidsevaluatie
 - Streefwaarde budget voor beleidsevaluatie ("1%" ↔ 0,04% in 2014)
- ▶ Doorwerking evaluatie(resultaten)
 - Onderhandelingsproces
 - "Gewenste" indicatoren en streefwaarden
- ▶ Ideale evaluatie ↔ haalbare evaluatie (Wat kan/mag/mogelijk is)
- ▶ Afstemming binnen beleidsdomein is niet gestructureerd
- ▶ Beperkte capaciteit voor beleidsevaluatie
- ▶ (Evaluatie)doelstellingen ontbreken of zijn vaag

Opportunities en bedreigingen - 1

- ▶ Wijzigende bevoegdheidsverdeling
 - Ruimere inzet specifieke evaluatie-expertise Dep. EWI
- ▶ Wijzigende regelgeving
 - Invoeren en/of aanvullen standaarden
- ▶ (Pleidooi voor) Overgang naar systeemevaluatie
 - Dep. EWI gestart met 1ste oef
 - Visie 2050
 - Advies SERV
- ▶ Definiëring begrippen op diverse aggregatieniveaus
- ▶ Diversiteit evaluandi
- ▶ Wijzigende bevoegdheidsverdeling
 - Transitie beleidsdomein
 - Kerntakendebat
- ▶ Wijzigende regelgeving
 - Standaarden mogelijk in vraag gesteld
- ▶ Ter discussie stellen scheiding beleidsvoorbereiding en –evaluatie
- ▶ Mate van onafhankelijkheid
 - administratie, in het algemeen
 - beleidsevaluatie, in het bijzonder
- ▶ Ter discussie stellen belang (beleids)evaluatie
- ▶ Diversiteit evaluandi

Opportunities en bedreigingen - 2

- ▶ Verbinding (beleids)doelstellingen en indicatoren expliciteren
- ▶ Evolutie, op internationaal niveau, naar meer kwalitatieve indicatoren
- ▶ Inzet op betere integratie datalevering en –bronnen
- ▶ Uitwerken generieke, gestructureerde, gedocumenteerde en gepubliceerde evaluatiepraktijk voor het beleidsdomein
- ▶ Uitwerken gezamenlijke planning en agenda voor uitvoering (beleids)evaluaties
- ▶ Kwalitatieve indicatoren op internationaal niveau waarvan berekeningswijze en/of interpretatie onvoldoende gekend
- ▶ Overdaad aan indicatoren
- ▶ Bepaalde databronnen enkel extern beschikbaar
- ▶ Beperkte capaciteit (VTE en middelen) zowel bij VO als extern
- ▶ Onzekerheid toekomst bepaalde databronnen (cf. einde steunpunten beleidsrelevant onderzoek)
- ▶ (Eigenaarschap) Evaluatiepraktijk vindt geen doorgang in volledige beleidsdomein

Opportunities en bedreigingen - 3

- ▶ Instelling centrale budgetlijn
- ▶ Meer investeren in interne capaciteit
- ▶ Drempels verlagen voor deelname commerciële circuit aan evaluatieopdrachten, ⇒ externe capaciteit verhogen
- ▶ Protocol afsluiten met Vlaams Parlement over het vertrouwelijk omgaan met de resultaten van (beleids)evaluaties
- ▶ Druk op overheidsbudgetten in het algemeen
- ▶ Kostprijs bepaalde methodes (bv. inzet experts/referenten)
- ▶ Beschikbare (kwalitatieve) capaciteit in commerciële circuit is beperkt
- ▶ Conflict of Interest: context-gebonden (bv. PBO, IWT en/of wetenschappelijk (cf. bv. FWO-systeem)
- ▶ T.a.v. FWO-systeem
 - # aanvragen ↑ ⇒ financieringsgraad ↓
 - Werklast experts ⇒ gevaar demotivatie

Conclusies & aanbevelingen

- ▶ Centrale vragen m.b.t. beleidsdomein EWI:
 - (Belangrijkste) verbeterpunten evaluatiepraktijk bekeken vanuit het gehele beleidsdomein maar ook ruimer en waarom?
 - Uitdagingen voor de toekomst: hoe aangaan?
 - × Een gedragen en robuuste evaluatiepraktijk voor het gehele beleidsdomein.
 - × Inzet systeemevaluatie als complementair instrument voor zowel binnen het beleidsdomein als ruimer VO (cf. Visienota 2050).
 - × Kwaliteit, onafhankelijkheid en evolutie (in de evaluatiepraktijk).
 - × (Voldoende) Capaciteit voor (beleids)evaluatie.
 - Hoe belangrijkste gedetecteerde verbeterpunten eventueel realiseren?

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

Informatie sprekers en achtergrond informatie

Sprekers

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

- ▶ Sabine Borrey, navorser, Departement EWI, teamverantwoordelijke evaluaties (sabine.borrey@ewi.vlaanderen.be)
- ▶ Wim Winderickx, beleidsmedewerker, Departement EWI, coördinator Programma Beleidsrelevant Onderzoek (wim.winderickx@ewi.vlaanderen.be)
- ▶ Hans Willems, Directeur Steun aan Onderzoekers, FWO (Hans.Willems@fwo.be)
- ▶ Paul Schreurs, Adviseur Directie Onderzoeksintensieve projecten, IWT (PS@iwt.be)
- ▶ Elke Van de Walle, Groepsmanager Juridische Zaken, PMV (elke.vandewalle@pmv.eu)
- ▶ Frank Bongers, Principal Consultant, Dialogic Innovatie en Interactie (bongers@dialogic.be)

Vertrouwelijkheid gegevens beleidsevaluatie

- Spanning tussen herleidbaarheid en transparantie versus vertrouwelijkheid (geen individuele bedrijfsgegevens, "quotes").
- Hoe minder cases, hoe meer gedetailleerd. Dat geldt niet alleen voor "totalen" (bv. aantal gesteunde TINA-aanvragen), maar ook voor "celvullingen" (bv. werking fiscale innovatieregeling bij 40.000+ bedrijven; $N=1$, In Nederland weet iedereen dan: $N=Philips$ (= te gedetailleerd en niet toegestaan).
- In TINA-fonds: bedrijf en omvang steun mogen eerder openbaar zijn dan type project dat gesteund gaat worden (=marktgevoelige informatie).
- Vertrouwelijkheidsverklaringen, ook met data gebruik van CBS (Statistics Belgium), inclusief toetsing
- Strategisch gedrag is evident in beleidsevaluatie: wat vertel ik u wel, wat vertel ik u niet?
- Noodzaak gegevens onderling af te toetsen (zeggen cijfers hetzelfde als gesprekspartners?).
- Bevindingen registreren...

dialogic
innovatie • interactie

37

PMV GROEP – VERTROUWELIJKE GEGEVENS

- Bewaken van vertrouwelijke informatie
 - Vertrouwelijkheidsverbintenis van PMV groep @ contractanten : bescherming van business plan, financieel plan, commercieel en industrieel gevoelige informatie (NDA's)
- Disclosure van vertrouwelijke informatie
 - Gecontroleerde vrijgave van informatie : inzage via beveiligde dataroom en persoonlijke login-gegevens, verzending via beveiligde e-mails en versleutelde berichten, ondertekende NDA's door de ontvanger.
 - Informatie op "no name basis" : gepersonaliseerde informatie ontdoen van ondernemingspecifieke kenmerken en details

38

ELKE VAN DE WALLE – GROEPSMANAGER JURIDISCHE ZAKEN

VEP-studiedag sessie EWI domein

[home >](#)
[sitemap >](#)

Ervaringen IWT met ex post evaluatiestudies (effecten, impacten)

<http://www.iwt.be/publicaties/IWT-studie>

- Focus op SBO-kanaal als voorbeeld
 - Positionering SBO-kanaal – consortium en begeleidingscommissie
 - Ex ante evaluatie met buitenlandse experts en overkoepelende commissie
 - Opvolging met mid-term evaluatiemoment
 - Outputmonitoring bij projecteinde en op 3 en 6 jaar na projecteinde vb. SBO <http://www.iwt.be/publicatie/81-iwt-sbo-outputmonitoring-2012-2014>
 - Effectstudie door externe consulent conform tijds kader beheersovereenkomst vb. SBO <http://www.iwt.be/publicatie/77-impactanalyse-sbo-programma>

39

VEP-studiedag sessie EWI domein

[home >](#)
[sitemap >](#)

Ervaringen IWT met ex post evaluatiestudies (effecten, impacten)

- Nu aan het einde van het begin van het leertraject
- Effectstudie moet expliciet en kritisch zijn om het leereffect en de implementatie van aanbevelingen te faciliteren.
- Meerwaarde van ervaringsuitwisselingen met aanverwante buitenlandse initiatieven
- Tijd en attributieprobleem in het bijzonder voor “upstream” strategisch onderzoek
- Cruciale uitdaging bij SBO-projecten blijft de “goede balans” tussen aanbodgerichtheid vanuit onderzoekswereld en de vragen en de opportuniteiten vanuit het veld (geen contractonderzoek in opdrachtgever-opdrachtnemer relatie maar ook geen “blue sky” onderzoek zonder oriëntatie op toepassingen of zonder perspectief op kennisbenutting door het veld)
- Hoe co-creatie optimaal faciliteren? Verzekeren betekenisvolle tweerichtingsdialoog tussen onderzoekers en het betrokken veld over de ganse levenscyclus van het project vanaf de vroege projectgenese?

40

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

Ter info: evaluatiekader, communicatiestrategie, uitgevoerde evaluaties, enz. Dep. EWI

[http://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/
strategisch-beleid/beleidsevaluaties](http://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties)

Info en contact Dep. EWI

Vlaanderen
is economie,
wetenschap & innovatie

- ▶ Meer info: <http://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>

- ▶ Afdeling Strategie en Coördinatie

Sabine Borrey, teamverantwoordelijke evaluaties

T: +32-2-553 59 91

E: sabine.borrey@ewi.vlaanderen.be

Els Vermander, beleidsmedewerker evaluaties

T: +32-2-553 36 56

E: els.vermander@ewi.vlaanderen.be

Pierre Verdoodt, afdelingshoofd

T: +32-2-553 59 33

E: pierre.verdoodt@ewi.vlaanderen.be